

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
ÖLÇME, DEĞERLENDİRME VE SINAV HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
2024-2025 EĞİTİM VE ÖĞRETİM YILI
II. DÖNEM I. YAZILI SINAVI (ÜLKE GENELİ ORTAK)
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI
9. SINIF

**SABAH
OTURUMU**

Adı ve Soyadı :
Sınıfı / Şubesi :
Öğrenci Numarası :

Aldığı Puan

ÖĞRENCİLERİN DİKKATİNE!

1. Bu soru kitapçığında 7 soru bulunmaktadır ve sınav süresi 40 dakikadır.
2. Cevaplarınızı, soruların altında boş bırakılan yerlere yazınız.
3. Sınav 100(yüz) tam puan üzerinden değerlendirilecektir. 3 ve 5. sorular 10 puan; 1, 2, 4 ve 6. sorular 15 puan;
7. soru 20 puan değerindedir.

1. Ertesi gün, akşamüzeri şirketten ayrılmadan evvel Raif Efendi'nin masasına gittim. Sağ tarafta üst üste üç göz vardı. Evvela alttakileri açtım; biri bomboştu, ötekinde birtakım kâğıtlar vardı.

Bu parçadaki altı çizili kelimenin anlamını bağlamdan hareketle yazınız. Bu kelimeyi parçadaki anlamının dışında bir cümlede kullanınız.

Örnek Cevaplar:

1- Çekmece.

İki gözünü de kaybetmiş savaşta, görmüyor artık.

2-Bir masanın veya dolabın her bir bölümü

Gözünden iki damla yaş süzülüyordu.

3-Eşya koyulan her bir bölme

Sağ gözümde kısa süre önce bir sorun çıkmıştı.

2. Aşağıda Ömer Seyfettin'in Pembe İncili Kaftan adlı hikayesinden bir parça verilmiştir.

Muhsin Çelebi, geniş somaki kemerli açık kapıdan rahat adımlarla girdi. Yürüdü. Baş her zamanki gibi yukarda, göğsü her zamanki gibi ilerideydi. Koyundan çıkardığı padişah mektubunu öptü. Başına koydu. Sonra altın tahtın üstüne - allı, yeşilli, mavili, morlu ipek yığınlarına sarılmış, sarmalarla, tuğlarla, sancaklarla çevrelenmiş- garip bir yırtıcı kuş sessizliğiyle tünemiş şaha uzattı. Ayağı öpülmeyen şah kızgınlığından sapsarı kesildi. Gözlerinin beyazları kayboldu. Mektubu aldı. Muhsin Çelebi, tahtın önünden çekilince şöyle bir çevresine baktı. Oturacak bir şey yoktu... Hemen sırtından pembe incili kaftanını çıkardı. Tahtın önüne yere serdi... Sonra bu değerli kaftanın üzerine bağdaş kurdu. Dev, ejderha resimleri işlenmiş sivri kubbeyi, yaldızlı kemerleri çınlatan gür sesiyle:

– Mektubunu verdiğim büyük padişahım Oğuz soyundandır! diye haykırdı.

Bu parçada hangi anlatım biçimi kullanılmıştır? Parçadan örnek vererek yazınız. (15 puan)

Örnek Cevaplar:

1-Öyküleyici anlatım kullanılmıştır. Muhsin Çelebi'nin yürümesi, mektubu öpmesi, şaha hediye uzatması vb.durumlar öyküleme yapıldığını göstermektedir.

2-Metinde hareketin çok olması, belli bir olayın anlatılması öyküleme yapıldığını göstermektedir.

3-Öyküleme vardır. Bir kişinin başından geçen olay sırasıyla aktarılmıştır.

3. Aşağıda Rifat Ilgaz'ın Öksürük adlı hikâyesinden bir parça verilmiştir.

Otelin her şeyi güzeldi; havası, suyu, hele yemeği! İşsiz geçen yıllarımı unutmuş, dünyayı yeniden sevmeye, insanlara yeniden ısınmaya başlamıştım. Kulağımın dibinde güm güm öten cazın davulu bile hoş geliyordu bana. Bu yemek süresi içinde yeni arkadaşlar bile edinmiştim. Salonda kahvemi içerken:

"Direktör çağırıyor!" dediler.

İki yıldır rengini, biçimini, daha doğrusu kişiliğini yitiren ceketimin düğmelerini ilikleyerek girdim direktörün yanına. Koskoca direktör, yemekten önce sunduğum kartvizitin yüzü suyuna, şöyle bir kımıldandı yerinden.

Bu parçanın dil ve anlatım özelliklerinden ikisini yazınız. (10 puan)

Örnek Cevaplar:

1- Sade ve anlaşılır bir dil kullanılmıştır. Olaylar, birinci şahıs ağzından aktarılmıştır.

2- Kahraman bakış açısı söz konusudur. Edebi bir dil kullanılmıştır.

3- Öyküleme ve betimleme kullanılmıştır. Merak uyandırıcı ifadeler kullanılmıştır.

4. Aşağıda Ömer Seyfettin'in Forsa adlı hikâyesinden bir parça verilmiştir.

Bu, her gece uykusunda kendini kurtarmak için birçok gemilerin pupa yelken geldiğini gören zavallı, eski bir Türk forsasıydı. Esir olalı kırk seneden ziyade geçmişti. Otuz yaşında dinç, levent, kuvvetli bir kahramanken Malta korsanlarının eline düşmüştü. Yirmi sene onların kadırgalarında kürek çekti. Yirmi sene iki zincirle iki ayağından rutubetli bir geminin dibine bağlanmış yaşadı. Yirmi senenin yazları, kışları, rüzgârları, fırtınaları, güneşleri onun granit vücudunu eritemedi. Zincirleri küflendi, çürüdü, kırıldı. Yirmi sene içinde birkaç defa halkalarını, çivilerini değiştirdiler. Fakat onun çelikten daha sert adaleli bacaklarına bir şey olmadı. Sadece abdest alamadığı için üzüldü. Daima güneşin doğduğu tarafı soluna alır, gözlerini kibleye çevirir; beş vaktini gizli gizli, işaretle eda ederdi. Elli yaşına gelince korsanlar onu "Artık iyi kürek çekemez!" diye çıkarıp bir adada satmışlardı. Efendisi bir çiftçiydi. On sene kuru ekmekle onun yanında çalıştı. Allah'a çok şükreliyordu. Çünkü artık, bacaklarından mıhlı değildi. Abdest alıyor, tam kıblenin karşısına geçiyor, unutamadığı ayetlerle namaz kılıyor, dua edebiliyordu. Bütün ümidi memleketine, Edremit'e, kavuşmaktı. Otuz sene içinde hiçbir an ümidini kesmedi. "Öldükten sonra dirileceğime nasıl inanıyorsam elli yıl esirlikten sonra da memleketime kavuşacağıma öyle inanırım." derdi.

a)Bu parçadaki zaman ve mekân unsurlarını belirleyiniz.(10 puan)

Örnek Cevaplar:

1- Zaman 40 yıllık esirlik süresidir.

Mekân gemi ve sahibi olan çiftçinin evidir.

2-Zaman, Türk forsasının 30 yaşından 70 yaşına kadar geçirdiği süredir.

Mekân ise forsanın esir olarak bulunduğu gemiler ve satıldıktan sonra çiftçinin evidir.

3-Kırk yıl zamandır.

Mekan ise gemiler ve çiftçinin evidir.

b) Bu parçada kahramanın fiziksel durumunu ifade eden bir özelliğini yazınız.(5 puan)

Örnek Cevaplar:

1-Yılların yıpratamadığı granit kadar güçlü bir vücudu vardır.

2-Çelikten daha sert, adaleli bacakları vardır.

3-Yetmiş yaşında bir ihtiyardır.

5.

Ne varlığa sevinirim

Ne yokluğa yerinirim

Aşkın ile avunurum

Bana seni gerek seni

Bu dördürlükteki altı çizili sözlerle yapılan edebî sanatın adını yazınız.(10 puan)

Örnek Cevaplar:

1-Tezat

2-Zıtlık

3-Karşıtlık

6. Aşağıda Âşık Veysel Şatıroğlu'nun Kara Toprak adlı şiirinden bir dördlük verilmiştir.

Nice güzellere bağlandım kaldım

Ne bir vefa gördüm ne fayda buldum

Her türlü isteğim topraktan aldım

Benim sadık yârim kara topraktır

Bu dördlüğün,

Ölçüsünü :11'li hece ölçüsü.....

Kafiye düzenini :aabb.....

Dizilişine göre kafiye çeşidini:düz uyak düzeni.....

Kafiye ve rediflerini :yarım uyak(l).....-dım(redif).....

yazınız.(15 puan)

7. “Görgü kuralları” konulu, en az beş cümleden oluşan deneme türünde bir paragraf yazınız. (20 puan)

(Yazdığınız bu yazı; cümle sayısı, verilen konu, türün özellikleri, fikir, tutarlılık, bütünlük, üslup, imla ve noktalama kurallarına uygunluk bakımından değerlendirilecektir.)

GÖRGÜ KURALLARI

Günlük yaşamımızda hayatı güzelleştiren birtakım toplumsal normlar kurallar zinciri vardır. Görgü kuralları da bu zincirin halkalarından birisi ya da birkaçıdır. Görgü kurallarının ortak olarak birtakım kişiler tarafından aynı olay karşısında ortak tavır sergilenmesi toplumsal yaşam ve refah düzeyi açısından önemli bir konudur.

Yani buna örnek verecek olursak, insanların yerlere çöp atmaması çöpünü en yakın çöp kutusuna kadar taşıması, yerlere tükürmemesi toplumda önemli görgü kuralları arasındadır.

Bunların dışında evimize misafir geldiğinde ona ikramlarda bulunmak, büyüklerimiz karşısında ayak ayak üstüne atmamak, anne babaya saygısızlık yapmamak gibi pek çok kişinin paylaştığı ortak değerler kavramı yani görgü kurallarımızdan birkaçıdır.

Görgü kuralları toplumda daha iyi bir yaşam için gereklidir. Görgü kurallarının olmadığı veya zayıf olduğu toplumlar için gelecek pek aydın değildir. Bu yüzden görgü kurallarına dikkat etmeliyiz.